

Zomer in het Wertheimpark

Waar ga je heen als het zomer is in Amsterdam? Naar het Wertheimpark bijvoorbeeld, het oudste en enige park in het centrum. Kunnen stads-bewoners er straks ook nog ongestoord genieten van de zon? Dat hangt af van keuzen in en rondom het park, beschrijft Liesbeth van Rijsbergen van R.I.E.T.

Auschwitzmonument van Jan Wolkers.

Al in de 17^e eeuw wisten Amsterdammers het park te vinden. Toen lag het nog net buiten de stad in het tuinengebied De Plantage; een populaire plek voor de gegoede burgerij. In de 18^e eeuw begon de bouw van de Plantagebuurt, maar het park bleef bestaan als concerttuin met een schouwburg. In 1898 werd het park vernoemd naar A.C. Wertheim, een Joodse filantroop die later ook de fontein schonk die nog steeds in het park staat. Veel mensen kennen het

Wertheimpark van de jaarlijkse herdenking bij het Auschwitzmonument. Het park ligt aan de Plantage Middenlaan, ingeklemd tussen de Hortus Botanicus en het sportpark Park Schouwburg. Rondom het park zijn ontwikkelingen die het gebruik en de sfeerbeleving zullen gaan beïnvloeden, positief of negatief. De drukke Plantage Middenlaan wordt naar verwachting afgesloten voor doorgaand verkeer, de Hortus wil uitbreiden met een kindertuin en het sportpark

Zonnebadende bezoekers liggen graag aan het water van de gracht.

Het sportpark wil uitbreiden.

wil vernieuwen en uitbreiden. Om deze ontwikkelingen in goede banen te leiden, vroeg stadsdeel Centrum aan adviesburo R.I.E.T. uitgangspunten vast te leggen voor de toekomst van het Wertheimpark en zijn omgeving. In het rapport 'Uitgangspunten en Programma' worden scenario's geschetst voor integrale ontwikkeling van het gebied. Het plan is geen ontwerp, maar een kapstok om kansen en problemen aan te pakken.

Unieke ligging benutten

Eén van de problemen is de slechte toegankelijkheid. Het park ligt zeer centraal voor zowel buurtbewoners als toeristen. Nemo, Artis, de Hermitage en het Joods Historisch Museum zijn op loopafstand, maar er staat een hek rondom het park, omdat het 's avonds wordt afgesloten. Er is maar één ingang, er zijn geen doorgaande wandelroutes en de zichtlijnen zijn dichtgebouwd of dichtgegroeid. R.I.E.T. geeft aan waar zichtlijnen gemaakt of hersteld kunnen worden en waar wandelverbindingen en nieuwe entrees mogelijk zijn, zodat het park veel beter kan functioneren als rustpunt in de drukke stad. De voorgestelde wandelroute verbindt de attracties in de buurt en loopt langs het water. De vraag is of de route direct langs de gracht moet komen en daarmee de zonnebadende bezoekers van het water scheidt, of op enige afstand van de gracht, zodat bezoekers heerlijk aan het water kunnen zitten.

Sportpark: kans of bedreiging?

Een bedreiging is de herontwikkeling van het sportpark. De plannen zijn zo omvangrijk dat het sportpark moet uitbreiden. Het sportpark wil plaats gaan bieden aan korfbal, tennis, een Cruiff Court, jeu-de-boulesbanen en een accommodatie met horeca. Het is de vraag hoe dit opgelost kan worden. Neemt het sportpark een hap uit het park? Is er multifunctioneel ruimtegebruik mogelijk? Of kan een deel van het programma in het Wertheimpark worden gerealiseerd? Horeca of jeu-de-boulesbanen bijvoorbeeld passen prima in een stadspark en zijn zeker 's zomers een goede aanvulling. Hoe dan ook, de ruimtelijke hoofdstructuur van het Wertheimpark mag niet aangetast worden, vinden de opstellers van het rapport. Maar een creatief dubbel ruimtegebruik en een zorgvuldige inpassing van bijbehorende functies in het Wertheimpark is zeker mogelijk. Het kan zelfs het park een meerwaarde geven!

Verkeersruimte of parkruimte?

Een kans is het autovrij maken van de Plantage Middenlaan. De laan is ruim opgezet met twee rijbanen, een trambaan en fiets- en voetpaden aan beide zijden. Als de laan autovrij wordt, komt er veel ruimte vrij en verdwijnt de barrière tussen de Hortus en het park. Maar wat ga je met de ruimte doen? Betrek je die bij het park of zet je de

historische lijn aan met extra rijen bomen? Wat doe je met de fiets- en voetpaden? Leg je die evenwijdig aan de trambaan of informeel en slingerend door het park? Wat ga je doen met de trambaan zelf: leg je de rails in het asfalt, zodat het ook een calamiteitenroute wordt? Of wordt het een groene tramlijn door een park? Het rapport stelt vier principes voor. De keuze hangt af van de beslissing of het park afsluitbaar moet blijven of niet. Als de hekken verdwijnen, kan het park uitgebreid worden, zelfs tot aan de Hortus. Als de hekken blijven heeft dat geen zin.

Uitbreiding Hortus

De uitbreiding van de Hortus met een kindertuin bestaat uit een binnengedeelte en een tuin. Voor deze kindertuin is het oog gevallen op het Hortusplantsoen, een groenstrook die nu nog openbaar is. Op zich heeft de tuin geen directe gevolgen voor het Wertheimpark, maar als het Hortusplantsoen niet langer openbaar toegankelijk is, beperkt dit de mogelijkheden voor routes van en naar het park. Ook de komst van een hek om de kindertuin zal de beleving van het Hortusplantsoen veranderen. Het rapport geeft niet alleen een overzicht van de keuzen die gemaakt moeten worden, maar ook van de verbanden tussen die keuzen. Dit samen resulteert in een integrale benadering van de ontwikkelingen

Liesbeth van Rijnsbergen studeert in 1990 af aan de Rijks Hogere School voor Tuin- en Landschapsinrichting in Boskoop, richting ontwerpen. Ze werkt twee jaar als ontwerper bij Hollandschap en daarna negen jaar bij Oranjewoud in Capelle aan den IJssel. Sinds 2001 werkt ze bij adviesburo R.I.E.T. in Bunnik als ontwerper en teamleider. Vanaf 1991 is ze redactielid van Delta.

Kinderen spelend in de fontein, die A.C. Wertheim ooit eens aan het park schonk.

rond het Wertheimpark. Uit onze analyse blijkt dat twee keuzen leidend zijn: sluit je de Plantage Middenlaan af voor doorgaand verkeer of niet? En blijft het park in de toekomst afsluitbaar of niet? In een stroomschema is samengevat waar de keuzen toe leiden. Maak je de Plantage Middenlaan autovrij, dan kunnen Hortus, Wertheimpark en Sportpark op elkaar worden aangesloten. Blijven de auto's, dan is het belangrijk een goede wandelverbinding aan te leggen die de gebieden aan beide zijden van de laan aan elkaar knoopt.

Hoe verder?

Het is aan de bestuurders om keuzen te maken. Dat zal zeker lastig zijn. Nu het financiële klimaat niet meezit, neigt men naar de goedkoopste oplossingen. Als de keuzen eenmaal helder zijn, kunnen de plannenmakers aan de gang met de eisen en wensen uit het rapport. Zij kunnen het Wertheimpark behouden voor zonnebadende stadsbewoners en voor de passerende toerist een aangename rustplek creëren.

Liesbeth van Rijnsbergen en Remco van Eijndhoven

Advertentie

SOFTWARE VOOR DE GROENSECTOR

WWW.INFOGROEN.COM